

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN BAŞARI YÖNELİMLERİNİN SPORTİF AKTİVİTE VE FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

An Investigation Of Achievement Goal Orientations In Terms Of Sportive Activity And Different Variables Of University Students Abstract

Doç. Dr. Orcan MIZRAK

Atatürk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Spor Yöneticiliği Bölümü, Erzurum/ TÜRKİYE

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9570-7487>

Doç. Dr. Erdoğlan TOZOĞLU

Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü, Erzurum/ TÜRKİYE

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7547-249X>

Arş. Gör. Mücahit DURSUN

Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü, Ankara/ TÜRKİYE

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7786-0741>

Arş. Gör. Şeyda POLAT

Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü, Erzurum/ TÜRKİYE

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8818-2480>

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin başarı yönelimlerinin belirlenmesi ve sportif aktivite ve farklı değişkenler açısından incelenmesidir. Araştırma 2019/2020 eğitim ve öğretim yılında Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesinin Sınıf Öğretmenliği ve Spor Bilimleri Fakültesinin Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören 287 kadın ve 219 erkek olmak üzere toplam 506 öğrenci ile yürütülmüştür. Araştırmanın verileri Akın (2006) tarafından geliştirilen "2x2 Başarı Yönelimleri Ölçeği" ve araştırmacılar tarafından belirlenen "Demografik Bilgi Formu" ile toplanmıştır. Öğrencilerin demografik özelliklerin belirlemede frekans dağılımı, iki bağımsız değişken ile başarı yönelimleri arasındaki farklılaşmayı incelemek için "Bağımsız Örneklemeler için T-testi", ikiden fazla değişkenler ile başarı yönelimleri arasındaki farklılaşmayı incelemek için "Tek Yönlü Varyans Analizi" ve öğrencilerin yaşları ve sportif aktivite süreleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla "Pearson korelasyon" analizleri uygulanmıştır. Bütün bu testler SPSS 21 paket programında analiz edilmiş ve anlamlılık düzeyi $p < ,05$ olarak alınmıştır. Öğrencilerin başarı yönelimleri ile öğrenim görmekte olduğu bölüm, sportif aktivite yapma durumu ve yapmakta oldukları sportif

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the achievement goal orientations of university students and to examine them in terms of sportive activity and different variables. The research was conducted in 2019/2020 academic year with a total of 506 students, 287 women and 219 men, studying in the Department of Physical Education and Sports Teaching and Classroom teaching at Atatürk University Kazım Karabekir Faculty of Education. The data of the study were collected with the "2x2 Achievement Goal Orientations Scale" developed by Akın (2006) and the "Demographic Information Form" determined by the researchers. Frequency distribution in determining students' demographic characteristics, "T-test for Independent Samples" to examine the differentiation between two independent variables and achievement goal orientations, "One-Way Analysis of Variance" to examine the difference between more than two variables and achievement goal orientations, and "Pearson correlation" analyzes were used to determine the relationship. All these tests were analyzed in the SPSS 21 package program and the level of significance was taken as $p < ,05$. It has been determined that there are significant differences between the students' achievement goal orientations and the department they are studying, the

aktivite türü arasında anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Başarı yönelimlerinden performans yaklaşımı yönelimi alt boyutunda beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümündeki öğrencilerin puan ortalamalarının sınıf öğretmenliği bölümündeki öğrencilerinden ve sportif aktivite yapan öğrencilerin puan ortalamalarının sportif aktivite yapmayan öğrencilerden yüksek olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Üniversite öğrencileri, başarı yönelimi, sportif aktivite

state of doing sports activities and the type of sports activity they are doing. In the performance achievement goal orientations sub-dimension, one of the achievement goal orientations, it was determined that the mean scores of the students of the department of physical education and sports education were higher than the students of the primary education teaching department. In addition, it was determined that the mean scores of the students who do sports activities are higher than the students who do not do sports activities.

Keywords: University students, achievement goal orientations, sportive activity

1. GİRİŞ

İlk olarak Ames (1992) tarafından “davranışların temelindeki amaçları belirleyen bütünleşmiş inanç, yükleme ve duygular” olarak tanımlanan ve son dönemde araştırmacıların yoğun ilgi gösterdiği başarı yönelimleri teorisi, sosyal-bilişsel yaklaşıma dayalı olarak geliştirilmiştir (Akın ve Arslan, 2014). Araştırmacılar tarafından başarı yönelimi “Öğrenme yönelimi” ve “Performans yönelimi” olmak üzere iki boyutta ele alınmıştır.

Öğrenme yönelimi, öğrencilerin öğrenme sürecinde karşılaştıkları öğrenme konusunu, kendi becerilerini arttırma ve konu hakkında yeterlik kazanmaya odaklanarak ele almalarını sağlayan yönelimdir. Öğrenme yönelimli öğrenciler daha çok pozitif yaklaşıma, yeteneklerini arttırma ve kendini sürekli geliştirmeye odaklanmaktadır. Bu öğrenciler yetenek ve anlamalarını geliştirme ve yeni beceriler öğrenmeyle ilgilenmektedirler (Ames, 1992).

Performans yönelimli öğrencileri ise, öğrenme çalışmalarına motive eden temel faktör ise öz değer duygularını korumak ve arttırmaktır. Bu öğrenciler başarı ve başarısızlığı yeteneğe atfetmekte ve yetenek düzeylerini sosyal karşılaştırma aracılığıyla değerlendirmektedirler (Akın, 2008). Performans yönelimli öğrenciler sosyal karşılaştırma yoluyla yeteneklerini kanıtlamaya, istenileni alma veya performansları hakkında olumsuz yargılardan kaçınmayla ilgilenmektedirler. Bu öğrenciler diğerlerinden daha iyi yapmayı, diğer tüm öğrencilerden yüksek performans sergilemeyi ve yeteneksiz görünmekten kaçınmaya odaklanmaktadır. Onlar, başarısız olduklarında hatalarını görüp kolayca bırakmakta ve yeteneklerini yargılamakla ilgilenmektedirler (Akın, 2006). Performans yönelimli öğrenciler bilişsel ve biliş ötesi öğrenme yaklaşımlarını kullanmayla ilgilenirler ve okulun sosyoekonomik statüyü arttırmaya yardımcı olduğu görüşündedirler (Mansfield, 2007). Performans yönelimindeki öğrenciler, sıklıkla onlara tehdit gibi görünen akademik görevlere karşı daha çok olumsuz davranışa sahiptirler. Bu olumsuz davranışın en ufak bir bölümünü bile yüksek anksiyete oranı ile yansıtmakta, özellikle belirli görevlerde iyi çalışma yeteneğinden kuşku duyulduğunda performans yönelimli öğrenciler ne öğreneceği beklentisinden daha çok derece yapmakla ilgilenmektedirler (Hagen, 2003).

Bir öğretmen öğrencisinin başarı yönelimini bilirse o öğrencinin ulaşabileceği potansiyel başarısı hakkında bir fikir sahibi olabilir (Wentzel, 1989). Dolayısıyla eğitim fakültelerinin istenilen niteliklere sahip mezunları yetiştirmesinde, öğretme-öğrenme sürecini etkileyen etmenleri dikkate alarak planlaması önemli olmaktadır. İlgili literatürde öğrencilerin başarı yönelimini dikkate alan eğitimcilerin, farklı özellikler taşıyan öğrencilerin farklı ilgi, öğrenme alt yapıları ve gereksinimleri doğrultusunda, bireysel ve profesyonel gelişimini desteklediği vurgulanmaktadır (Akın 2006; Kennett ve Keefer 2006; Eryenen 2008). Bu doğrultuda ele alındığında öğretme-öğrenme sürecinin başarıya ulaşmasında öğrencilerin bireysel farklılıklarının dolayısıyla başarı yöneliminin dikkate alınması yaşamsal bir önem taşımaktadır. Bundan dolayı eğitim fakültelerindeki eğitimcilere de önemli sorumluluklar düşmektedir. Eğitimciler özellikle öğretme- öğrenme sürecinde eğitim etkinliklerini, öğrencilerin başarı yöneliminin bilinerek planlamasında ve sürecin başarıya ulaşmasında önemli rol oynamaktadırlar.

Spor, doğası gereği yarışma ve rekabeti barındırmaktadır. Sporunun başarılı olabilmesinin ilk şartı öncelikle kendine güvenip başarılı olacağına inanmasıdır. Fakat burada dikkat edilmesi gereken husus, başarı algısının kişiden kişiye değiştiğidir. Örneğin, performans dayalı bir sporda alınan sonuç sporunun üstün beceri ve gayreti olarak algılanırsa bu başarı olarak kabul edilebilir. Fakat alınan sonuç sporunun beceriksizliği ve yeteri çaba göstermemesine bağlanırsa bu da başarısızlık olarak kabul edilebilir. Yani

kısaca birinin başarılı gördüğü bir sporcu başka birine göre başarısız olabilmektedir. Dolayısıyla, sporcunun başarı yöneliminden hangisine sahip olduğunu bilirse; sporcunun ilgisini, öğretme stratejilerini, öğrenme çabasını, uygulama alanlarındaki zorluklarla başa çıkma stratejilerini vb. başarı yönelimi teorisine göre yorumlayabilmekte ve verilecek eğitimler buna göre yapılandırabilmektedir.

Yukarıda sözü edilen saptamalar sonucunda eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin hangi yönelimi tercih etmiş olduklarını ortaya koyması açısından önem taşımaktadır. Bu çalışmada da Eğitim Fakültelerinin Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği ve Sınıf Öğretmenliği bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin başarı yönelimlerinin sportif aktivite ve farklı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada araştırma modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Karasar'a (2007) göre ilişkisel tarama modeli "iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modeli" olarak tanımlanmaktadır.

2.2. Araştırma Grubu

Araştırma grubu 2019-2020 eğitim- öğretim yılında Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesinin Sınıf Öğretmenliği ve Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümlerinde öğrenim gören 287 kadın ve 219 erkek olmak üzere toplam 506 bireyden oluşmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada veri toplama amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanan demografik bilgi formu ve öğrencilerin başarı yönelimlerini tespit etmek için "2x2 Başarı Yönelimleri Ölçeği" kullanılmıştır.

2.3.1. Demografik Bilgi Formu

Araştırmada kullanılacak değişkenlerin ve demografik bilgilerin (cinsiyet, bölüm, yaş, aile yapısı, sportif aktivite yapma durumu, sportif aktivite türü, sportif aktivite süresi) tespit edilmesi amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir.

2.3.2. 2X2 Başarı Yönelimleri Ölçeği

Elliot ve Murayama (2008) tarafından geliştirilen, Akın (2006) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "2x2 Başarı Yönelimleri Ölçeği" 12 maddeden oluşmaktadır. Ayrıca ölçek, öğrenme-yaklaşma yönelimi, öğrenme-kaçınma yönelimi, performans-yaklaşma yönelimi ve performans-kaçınma yönelimi şeklinde 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık güvenirlik katsayıları; öğrenme-yaklaşma yönelimi için .84, öğrenme-kaçınma yönelimi için .87, performans yaklaşma yönelimi için .92, performans-kaçınma yönelimi için .94 olarak bulunmuştur. 5'li Likert tipi bir ölçme aracı olan 2x2 Başarı Yönelimleri Ölçeğinin faktör yükleri. 73 ile .93 arasında değişmektedir.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada, ölçekler aracılığı ile elde edilen verilerin analiz edilebilmesi için önce verilerin işlenmesiyle ilgili çalışmalar yapılmıştır. Bunun için öncelikle, Atatürk Üniversitesi bünyesindeki öğrencilerin doldurduğu demografik bilgi formu ve "2X2 Başarı Yönelimleri Ölçeği" detaylı bir şekilde kontrol edilmiştir. Eksik ya da yanlış doldurulan anketler değerlendirmeye alınmamıştır. Daha sonra araştırmaya uygun olan ölçekler, bilgisayara aktarılıp ve verilerin analizinde değerlendirilmeye tabi tutulmuştur. Verilerin analizinde SPSS 21,00 paket programı kullanılmıştır. Veriler analiz edilirken öncelikle tanımlayıcı analiz (frekans, aritmetik ortalama, standart sapma, yüzdelik dağılım) teknikleri kullanılmıştır. Bunlar; frekans, aritmetik ortalama, standart sapma ve yüzdelik dağılımdır. Normal dağılım gösteren verilerde parametrik testlerden, iki farklı bağımsız değişkenler ile başarı yönelimleri alt boyutları arasındaki farklılaşmayı belirlemek için "Bağımsız Örneklemeler için T-testi" ve ikiden fazla farklı değişken başarı yönelimleri alt boyutları arasındaki farklılaşmayı belirlemek için "Tek Yönlü Varyans Analizi" testi, öğrencilerin yaşları ve sportif aktivite süreleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla "Pearson korelasyon" analizleri yapılarak sonuçlar $p < .05$ önem düzeyine göre değerlendirilmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde, araştırmanın genel amacı ve bu amaç doğrultusunda oluşturulan alt problemlerin analizlerinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 1: Tanımlayıcı İstatistik Dağılımı

	Öğrenme Yaklaşımı Yönelimi	Öğrenme Kaçınma Yönelimi	Performans Yaklaşımı Yönelimi	Performans Kaçınma Yönelimi
N	506	506	506	506
Mean	4,1357	3,9150	3,9565	3,9993
Median	4,0000	4,0000	4,0000	4,0000
Mode	4,00	4,00	4,00	4,00
Std. Deviation	,82696	,85030	,91815	,92216
<i>Skewness</i>	-1,561	-,824	-,978	-1,154
Std. Error of Skewness	,109	,109	,109	,109
<i>Kurtosis</i>	1,371	,557	,803	1,261
Std. Error of Kurtosis	,217	,217	,217	,217
Range	4,00	4,00	4,00	4,00
Minimum	1,00	1,00	1,00	1,00
Maximum	5,00	5,00	5,00	5,00

Verilerin analizinde kategorik değişkenler için frekans dağılımları verilmiştir. Ayrıca verilerin normal dağılıma sahip olması şartına bakmak için mod, medyan ve aritmetik ortalama değerleri ile çarpıklık ve basıklık katsayıları dikkate alınmıştır. Tablo 1’de görüldüğü gibi başarı yönelimleri ölçeğinin her bir alt boyutunun mod, medyan ve aritmetik ortalamaları birbirine yakın olduğu, çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde, Büyüköztürk (2012), Tabachnik ve Fidell (2015) ile George ve Mallery (2010)’nin belirttiği sınırlar içerisinde (-1 ile +1; -1.5 ile +1.5; -2.0 ile +2.0) yer alan veri setinin normal bir dağılıma sahip olduğu görülmüştür. Normal dağılım gösterdiği için parametrik testler kullanılmıştır.

Tablo 2: Öğrencilerin Yaş ve Haftalık Sportif Aktivite Yapma Durumları

	Yaş	Sportif Aktivite Yapma Süresi
N	506	299
Mean	20,70	7,21
Median	20,00	6,00
Mode	20,00	2,00
Std. Deviation	1,957	4,79
Range	12,00	17,00
Minimum	17,00	1,00
Maximum	29,00	18,00

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamalarının $20,70 \pm 1,95$ olduğu ve haftalık sportif aktivite yapma sürelerinin $7,21 \pm 4,79$ saat olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3: Öğrencilerin Demografik Özellikleri Dağılımı

Değişken	n	%	
Cinsiyet	Kadın	287	56,7
	Erkek	219	43,3
	Toplam	506	100,0
Aile Yapısı	Çekirdek Aile	368	72,7
	Geniş Aile	122	24,1
	Parçalanmış Aile	16	3,2
Öğrenim Görmekte Olduğu Bölüm	Sınıf Öğretmenliği	272	53,8
	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	234	46,2

Araştırma 287 kadın ve 219 erkek olmak üzere toplam 506 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Öğrencilerin 272’nin Sınıf Öğretmenliği 234’nün ise Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümünden oluştuğu ve ağırlıklı olarak (368 kişi) çekirdek aile yapısından oluşmaktadır.

Tablo 4: Öğrencilerin Sportif Aktivite Yapma Durumları Dağılımı

Değişken		n	%
Sportif Aktivite Yapma Durumu	Hayır	207	40,9
	Evet	299	59,1
	Toplam	506	100,0
Yapmakta Olduğu Sportif Aktivite Türü	Yapmıyorum	207	40,9
	Takım Sporu	112	22,1
	Bireysel Spor	121	23,9
	Her İki Spor Türü	66	13,0

Araştırmaya katılan öğrencilerden 299'nun sportif aktivite yaptığı 207'sinin ise sportif aktivite yapmadıkları tespit edilmiştir. Sportif aktivite yapan öğrencilerin 121'nin bireysel spor, 112'nin takım sporu ve 66'nın da her iki sporu da yaptıkları görülmüştür.

Tablo 5: Öğrencilerin Başarı Yönelimleri Ölçeği Alt Boyutlarının Cinsiyete Göre t Testi Sonuçları

Başarı Yönelimleri Ölçeği Alt Boyutları	Cinsiyet	n	x	s	t	p
Öğrenme Yaklaşımı Yönelimi	Kadın	287	4,1347	,84113	-,030	,976
	Erkek	219	4,1370	,80992		
Öğrenme Kaçınma Yönelimi	Kadın	287	3,9106	,83679	-,135	,893
	Erkek	219	3,9209	,86959		
Performans Yaklaşımı Yönelimi	Kadın	287	3,9094	,96698	-1,322	,187
	Erkek	219	4,0183	,84814		
Performans Kaçınma Yönelimi	Kadın	287	3,9849	,94413	-,403	,687
	Erkek	219	4,0183	,89435		

Öğrencilerin cinsiyetleri ile başarı yönelimleri ölçeği alt boyutları arasında yapılan t testi analiz sonrasında $p < ,05$ düzeyinde, anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Anlamlı farklılık olmamasına rağmen erkek öğrencilerin başarı yönelimleri tüm alt boyutlarında puan ortalamalarının kadın öğrencilerden yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 6: Öğrencilerin Başarı Yönelimleri Ölçeği Alt Boyutlarının Öğrenim Görmekte Oldukları Bölüme Göre t Testi Sonuçları

Başarı Yönelimleri Ölçeği Alt Boyutları	Bölüm	n	x	s	t	p
Öğrenme Yaklaşımı Yönelimi	Sınıf Öğretmenliği	272	4,0809	,83585	-1,610	,108
	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	234	4,1994	,81364		
Öğrenme Kaçınma Yönelimi	Sınıf Öğretmenliği	272	3,8689	,81169	-1,317	,188
	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	234	3,9687	,89185		
Performans Yaklaşımı Yönelimi	Sınıf Öğretmenliği	272	3,8493	,93086	-2,853	,005*
	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	234	4,0812	,88895		
Performans Kaçınma Yönelimi	Sınıf Öğretmenliği	272	3,9338	,91797	-1,726	,085
	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	234	4,0755	,92313		

Öğrencilerin öğrenim görmekte oldukları bölüm ile başarı yönelimleri ölçeği alt boyutları arasında yapılan t testi analiz sonrasında $p < ,05$ düzeyinde, performans yaklaşımı yönelimi alt boyutunda anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Beden eğitimi ve spor öğretmenliği öğrencilerinin puan ortalamalarının sınıf öğretmenliği bölümündeki öğrencilerden yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin öğrenim görmekte oldukları bölüm ile başarı yönelimleri ölçeği diğer alt boyutları arasında ise anlamlı farklılık olmadığı bulunmuştur.

Tablo 7: Öğrencilerin Başarı Yönelimleri Ölçeği Alt Boyutlarının Aile Yapısı Değişkenine Göre Varyans Analiz Testi Sonuçları

Başarı Yönelimleri Ölçeği Alt Boyutları	Aile Yapısı	n	x	s	f	p
Öğrenme Yaklaşımı Yönelimi	Çekirdek Aile	368	4,1793	,73851	2,459	,087
	Geniş Aile	122	4,0464	,97660		
	Parçalanmış Aile	16	3,8125	1,32759		
	Toplam	506	4,1357	,82696		
Öğrenme Kaçınma Yönelimi	Çekirdek Aile	368	3,9719	,76725	3,369	,086
	Geniş Aile	122	3,7842	1,00314		
	Parçalanmış Aile	16	3,6042	1,22456		
	Toplam	506	3,9150	,85030		

Performans Yaklaşımı Yönelimi	Çekirdek Aile	368	3,9583	,88965	,152	,859
	Geniş Aile	122	3,9672	,95674		
	Parçalanmış Aile	16	3,8333	1,27075		
	Toplam	506	3,9565	,91815		
Performans Kaçınma Yönelimi	Çekirdek Aile	368	3,9982	,88483	,304	,738
	Geniş Aile	122	4,0246	,96796		
	Parçalanmış Aile	16	3,8333	1,37167		
	Toplam	506	3,9993	,92216		

Öğrencilerin aile yapıları ile başarı yönelimleri ölçeği alt boyutları karşılaştırılması için yapılan tek yönlü varyans analizi testi sonrasında $p < ,05$ düzeyinde, anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 8: Öğrencilerin Başarı Yönelimleri Ölçeği Alt Boyutlarının Sportif Aktivite Yapma Durumuna t Testi Sonuçları

Başarı Yönelimleri Ölçeği Alt Boyutları	Sportif Aktivite Yapma Durumu	n	x	s	t	p
Öğrenme Yaklaşımı Yönelimi	Hayır	207	4,0757	,78426	-1,360	,175
	Evet	299	4,1773	,85409		
Öğrenme Kaçınma Yönelimi	Hayır	207	3,8728	,77892	-,953	,341
	Evet	299	3,9443	,89652		
Performans Yaklaşımı Yönelimi	Hayır	207	3,8245	,92245	-2,709	,007*
	Evet	299	4,0479	,90545		
Performans Kaçınma Yönelimi	Hayır	207	3,9243	,85847	-1,525	,128
	Evet	299	4,0513	,96178		

Öğrencilerin sportif aktivite yapma durumları ile başarı yönelimleri ölçeği alt boyutları arasında yapılan t testi analiz sonrasında $p < ,05$ düzeyinde, performans yaklaşımı yönelimi alt boyutunda anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Sportif aktivite yapan öğrencilerinin puan ortalamalarının sportif aktivite yapmayan öğrencilerden yüksek olduğu gözlenmektedir. Öğrencilerin sportif aktivite yapma durumları ile başarı yönelimleri ölçeği diğer alt boyutları arasında ise anlamlı farklılık olmadığı gözlenmektedir.

Tablo 9: Öğrencilerin Başarı Yönelimleri Ölçeği Alt Boyutlarının Yapmakta Oldukları Sportif Aktivite Türü Değişkenine Göre Varyans Analiz Testi Sonuçları

Başarı Yönelimleri Ölçeği Alt Boyutları	Sportif Aktivite Türü	n	x	s	f	p	fark
Öğrenme Yaklaşımı Yönelimi	Takım Sporu (1)	112	3,9851	,86921	4,738	,026*	1<2
	Bireysel Spor (2)	121	4,2727	,87029			
	Her İki (3)	66	4,3283	,74304			
	Toplam	299	4,1773	,85409			
Öğrenme Kaçınma Yönelimi	Takım Sporu (1)	112	3,8065	,89559	2,134	,120	---
	Bireysel Spor (2)	121	4,0220	,87214			
	Her İki (3)	66	4,0354	,92659			
	Toplam	299	3,9443	,89652			
Performans Yaklaşımı Yönelimi	Takım Sporu (1)	112	3,9256	,92427	1,656	,193	---
	Bireysel Spor (2)	121	4,1129	,92251			
	Her İki (3)	66	4,1364	,82892			
	Toplam	299	4,0479	,90545			
Performans Kaçınma Yönelimi	Takım Sporu (1)	112	3,8661	1,02858	3,625	,023*	1<2
	Bireysel Spor (2)	121	4,1983	,87621			
	Her İki (3)	66	4,0960	,95678			
	Toplam	299	4,0513	,96178			

Öğrencilerin yapmakta oldukları sportif aktivite türü ile başarı yönelimleri ölçeği alt boyutları karşılaştırılması için yapılan tek yönlü varyans analizi testi sonrasında $p < ,05$ düzeyinde, öğrenme yaklaşımı ve performans kaçınma yönelimi alt boyutlarında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Öğrenme yaklaşımı yönelimi alt boyutunda takım sporu yapan öğrencilerin puan ortalamalarının bireysel ve her iki sporu yapan öğrencilerden düşük olduğu, performans kaçınma yönelimi alt boyutunda da takım sporu yapan öğrencilerin puan ortalamalarının bireysel spor yapan öğrencilerden düşük olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin yapmakta oldukları sportif aktivite türü ile başarı yönelimleri ölçeği diğer alt boyutları arasında ise anlamlı farklılık olmadığı gözlenmektedir.

Tablo 10: Öğrencilerin Başarı Yönelimleri Ölçeği Alt Boyutları ile Yaşları ve Haftalık Sportif Aktivite Yapma Süreleri Arasındaki Korelasyon Analiz Sonuçları

		ÖYY	ÖKY	PYY	PKY
Yaş	Pearson Correlation	,024	,035	-,019	-,062
	Sig. (2-tailed)	,590	,431	,667	,164
	N	506	506	506	506
Sportif Aktivite Süresi	Pearson Correlation	-,017	-,007	,020	-,047
	Sig. (2-tailed)	,763	,906	,733	,418
	N	299	299	299	299

Öğrencilerin başarı yönelimleri ölçeği alt boyutları ile yaşları ve haftalık sportif aktivite yapma süreleri arasındaki korelasyon analiz sonuçları incelendiğinde başarı yönelimleri ile öğrencilerin yaşları ve haftalık sportif aktivite yapma süreleri arasında anlamlı ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Üniversite öğrencilerinin başarı yönelimlerinin belirlenmesi ve sportif aktivite ve farklı değişkenler açısından incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmaya, Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesinin Sınıf Öğretmenliği ve Spor Bilimleri Fakültesinin Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören 506 öğrenci katılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin cinsiyetleri ile başarı yönelimleri ölçeği alt boyutlarından almış oldukları puanlar arasında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Başka bir ifadeyle kadın ve erkek öğrencilerin başarı yönelimleri benzerlik göstermektedir. Alanyazın incelendiğinde, çalışmamızın bulgularını destekleyen çalışmaların (Odacı ve ark. 2016; Kaya, 2016; Sağlam, 2017; İzci ve Koç, 2012) olduğu gibi çalışmamızın bulgularıyla farklılaşan çalışmalar da (Eryenen, 2008; Toğluk, 2009; Uçar, 2012; İlman, 2018) bulunmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin bölümleri ile başarı yönelimleri ölçeğinin performans yaklaşımı yönelimi alt boyutu arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümü öğrencilerinin puan ortalamalarının sınıf öğretmenliği bölümündeki öğrencilerden yüksek olduğu saptanmıştır. Alanyazında, Baba Kaya, Namlı ve Tekkurşun Demir (2018) tarafından yapılan çalışmada üniversite öğrencilerin bölümleri ile başarı yönelimleri arasında anlamlı farklılık saptanmıştır. Çıkan bu sonuç çalışmamızın sonucuyla örtüşmektedir. Fakat, Çalan ve arkadaşları (2018) tarafından yapılan çalışmada katılımcıların bölümü ile başarı yönelim düzeyleri arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Çıkan bu sonuç ise çalışmamız sonucuyla farklılık göstermektedir.

Öğrencilerin aile yapıları ile başarı yönelimleri ölçeği alt boyutlarından almış oldukları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Başka bir deyişle, öğrencilerin aile yapıları başarı düzeyleri üzerinde herhangi bir etkisinin bulunmadığı şeklinde ifade edilebilir.

Öğrencilerin sportif aktivite yapma durumları ile başarı yönelimleri ölçeğinin performans yaklaşımı yönelimi alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Sportif aktivite yapan öğrencilerinin puan ortalamalarının sportif aktivite yapmayan öğrencilerden yüksek olduğu görülmüştür. Performans yaklaşımı yönelimine sahip kişiler en yüksek performansı sergilemeyle ilgilenip rakiplerine karşı kazanmak ve sahip oldukları yeteneklerini başkasına kanıtlayıp pozitif algı elde etmek istemektedirler (Akın, 2008; Kuru ve Abakay, 2009). Spor yapan öğrencilerin puan ortalamalarının yüksek çıkması, spor yaparken kendini kanıtlama isteklerinden kaynaklandığı düşünülebilir. Ayrıca, öğrencilerin yapmakta oldukları sportif aktivite türü ile başarı yönelimleri ölçeğinin öğrenme yaklaşımı ve performans kaçınma yönelimi alt boyutlarında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Öğrenme yaklaşımı yönelimi alt boyutunda takım sporu yapan öğrencilerin puan ortalamalarının bireysel ve her iki sporu yapan öğrencilerden düşük olduğu, performans kaçınma yönelimi alt boyutunda da takım sporu yapan öğrencilerin puan ortalamalarının bireysel spor yapan öğrencilerden düşük olduğu saptanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin başarı yönelimleri ölçeği alt boyutları ile yaşları ve haftalık sportif aktivite yapma süreleri arasındaki korelasyon analiz sonuçları incelendiğinde öğrencilerin yaşları ve haftalık sportif aktivite yapma süreleri ile başarı yönelimleri ölçeği alt boyutları arasında anlamlı ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Alanyazında, Çalan ve arkadaşları (2018) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin yaşları ile başarı yönelim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bu sonuç çalışmamızdan çıkan sonuç ile örtüşmektedir. Araştırma bulgumuzdan farklı olarak Baba Kaya, Namlı ve Tekkurşun Demir (2018) tarafından yapılan çalışmada, öğrencilerin yaşları ile başarı yönelim düzeyleri arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Ayrıca, Cengiz ve Kabakçı (2014) tarafından yapılan çalışmada

sporcuların spor yapma süreleri artıkça başarı yönelimlerinin ve içsel motivasyonlarının arttığı saptanmıştır. Çıkan bu sonuç çalışmamız sonucuyla farklılaşmaktadır.

Sonuç olarak, öğrencilerin başarı yönelimleri ile öğrenim görmekte oldukları bölüm, sportif aktivite yapma durumu ve yapmakta oldukları sportif aktivite türü değişkenleri arasında anlamlı farklılıklar olduğu, cinsiyet, aile yapısı, yaş ve sportif aktivite yapma süresi değişkenlerine göre anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

KAYNAKÇA

Akın, A. (2006). 2X2 Achievement Goal Orientations Scale. Sakarya University Journal of Educational Faculty, 12, 1-13.

Akın, A. (2008). Self-Compassion and Achievement Goals: A Structural Equation Modeling Approach. Eurasian Journal of Educational Research, 8(31), 1-15.

Akın, A. & Arslan, S. (2014). Başarı Yönelimleri ile Kararlılık Arasındaki İlişkiler. Eğitim ve Bilim, 39(175).

Ames, C. (1992). Classrooms: Goals, structures, and student motivation. Journal of Educational Psychology, 84(3),

Büyüköztürk, Ş. (2012). Veri Analizi El Kitabı (17. Basım), Pegem Akademi Yayınları, Ankara.

Cengiz, R. & Kabakçı, A. C. (2014). Üniversiteler Arası Futsal Müsabakalarına Katılan Sporcuların Başarı Yönelim ve Motivasyon Davranışlarının İncelenmesi. Sstb International Refereed Academic Journal Of Sports, Health & Medical Sciences, 13(4).

Çalan, R., Tekkurşun Demir, G., İlhan, E. L. & Cicioğlu, H.İ. (2018). "Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Başarı Yönelim Düzeylerinin İncelenmesi," 5. International Sport Sciences, Turizm and Recreation Student Congress" 07-09 May 2018, Manisa.

Eryenen, G. (2008). Öğretmen Adaylarının Hedef Yönelimleri Akademik ve Öğretmenlik Özyeterlikleri Arasındaki İlişkiler İle Bu Değişkenlerin Akademik Başarının Yordanmasındaki Rolü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

George, D. & Mallery, P. (2010). SPSS for Windows Step By Step. a Simple Study Guide and Reference (10. Edition).

Hagen, A.S. (2003). Learning A Lot. Vs Looking Good: A Source Of Anxiety For <http://www.aare.edu.au/07pap/man07374.pdf>

İlman, M. (2018). Özerk Öğrenme, Yansıtıcı Düşünme ve Başarı Yönelimleri Arasındaki İlişkiler: İngilizce Dersi Örneği. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Çanakkale.

İzci, E. & Koç, S. (2012). Pedagojik Formasyon Eğitimi Alan Öğrencilerin Başarı Yönelim Düzeylerinin İncelenmesi. Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8, 32-43

Karasar, N. (2007). Bilimsel Araştırma Yöntemi, 17. Baskı, Nobel Yayınları, Ankara.

Kaya, F. (2016). Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Başarı Yönelimi, Kendini Engelleme Davranışları ve Demografik Özelliklerinin Okula Yabancılaşmayı Yordama Düzeylerinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana

Kaya, H. B., Namlı, S., & Demir, G. T. (2018). Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Sporcu Kimlikleri ve Başarı Yönelimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 3(7), 179-196.

Kennett, D. J. & Keefer, K. (2006). Impact of Learned Resourcefulness and Theories of Intelligence on Academic Achievement of University Students: an Integrated Approach. *Educational Psychology*, 26(3), 441-457.

Kuru, E. & Abakay, U. (2009). Güreş Grekoromen Genç Milli Takım Sporcularının. Başarı Motivasyon Düzeylerinin, Sportif Tecrübe ve Antrenman Sıklığı Açısından İncelenmesi. Beden Eğitimi Spor Bilimleri Dergisi 9, 41- 50

Mansfield, C. (2007). Academic and social goals in adolescence: developments and directions.

Odacı, H., Berber Çelik, Ç., & Çikrikci, Ö. (2016). Psikolojik Danışman Adaylarının Başarı Yönelimlerinin Bazı Değişkenlere Göre Yordanması. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 4(39). <http://pdrdergisi.org/index.php/pdr/article/view/74/73>

Sağlam, H. (2017). An Investigation of High School Students' Physics Achievement In Terms of Their Achievement Goal Orientations, Self Efficacy Beliefs And Learning Conceptions of Physics. Unpublished Master's Thesis, Boğaziçi University, İstanbul.

Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2015). Çok Değişkenli İstatistiklerin Kullanımı (Çev: Baloğlu, M.), Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Toğluk, E. (2009). Hemşirelik Öğrencilerinin Başarı Yönelimleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Uçar, H. (2012). İngilizce Öğretmen Adaylarının Özyeterlik İnancı, Başarı Yönelimi ve Çevrimiçi Öğrenme Ortamına Katılım Durumu: Uzaktan İÖLP Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Wentzel, K. R. (1989). Adolescent Classroom Goals, Standards For Performance, and Academic Achievement: An Interactionist Perspective. Journal of Educational Psychology, 81(2), 131.

